

Сментина Н. В.
проректор з науково-педагогічної роботи
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна

Фіалковська А. А.
доцент кафедри економіки, права та управління бізнесом
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна

НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ НА ЗАСАДАХ КОНЦЕПЦІЇ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ

Освітній процес сьогодення орієнтований, перш за все, на здобувачів вищої освіти, на їх академічні потреби та бачення свого майбутнього місця на ринку праці. Саме такий підхід дозволяє сформувати компетентного та конкурентоспроможного фахівця. Варто розуміти яким чином має бути організовано навчання та викладання за освітньою програмою на засадах концепції студентоцентризму.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» [1] визначає студентоцентроване навчання як підхід до організації освітнього процесу, що передбачає:

1. Заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу.

2. Створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії.

3. Побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.

В рамках реалізації проекту Програми TEMPUS «Освіта для лідерства, інтелігентності та розвитку таланту» (ELITE – Education for Leadership, Intelligence and Talent Encouraging) відзначається, що студентоцентрований підхід передбачає розроблення освітніх програм, які зосереджуються на результатах навчання, ураховують особливості пріоритетів особи, що навчається, ґрунтуються на реалістичності запланованого навчального навантаження, яке узгоджується із тривалістю освітньої програми. При цьому студенту надаються більші можливості щодо вибору змісту, темпу, способу та місця навчання [2, с. 10].

Методи студентоцентрованого навчання та викладання (рис. 1) орієнтовані на індивідуальний розвиток студента.

Рис. 1. Методи студентоцентрованого навчання та викладання
(Джерело: складено за [2, с. 10])

Методи студентоцентрованого викладання зміщують свою увагу від викладача до студента. Дані методи включають прийоми активного навчання, під час яких студенти вирішують проблеми, відповідають на запитання, обговорюють та висловлюють свою точку зору під час занять. До методів студентоцентрованого викладання також належать прийоми роботи в групі.

В рамках дослідження проекту Тьюнінг було виокремлено певний перелік методів викладання та навчання. До методів викладання віднесено:

- лекції;
- семінари (викладання невеликими групами);
- консультації;
- наукові семінари;
- практикуми та практичні заняття в групі;
- заняття з розв'язання проблем;
- лабораторні заняття;
- стажування / практика;
- онлайнове / дистанційне / електронне навчання.

Серед методів навчання визначено такі [3]:

- пошук відповідних матеріалів у бібліотеці та он-лайн;
- складання резюме прочитаних матеріалів;
- навчання постановці проблем, а також вирішенню проблем, поставлених лектором;
- проведення досліджень, написання статей, звітів, письмових робіт;
- групова робота над проектом, проблемою;
- конструктивна критика інших, урахування критичних зауважень з боку колег;
- керівництво групою або активна участь у груповій роботі;
- уміння критикувати свою роботу.

Збільшення кількості студентів та їхніх запитів щодо результатів навчання ставить під загрозу традиційні методи викладання, що призводить до появи нових методів залучення студентів до навчання, серед яких групове навчання, метод вирішення проблем та інші методи студентоцентрованого викладання.

Отже, студентоцентроване навчання та викладання переміщує свою увагу від викладача до студента, надаючи студентові можливість самостійного осягнення матеріалу, пошуку інформації та обговорення його з викладачем. Методи викладання і роль викладача змінюється. Від транслятора знань викладач стає фасилітатором, який допомагає і підтримує студента під час навчання.

Успішним стає той студент, який може застосувати теоретичні знання до практичних проблем. Саме таких випускників хочуть бачити як викладачі, так і роботодавці. Такий підхід до навчання вимагає високоякісних, структурованих результатів навчання. Його називають «глибинним підходом» і він надає студентам відчуття задоволення від навчання та глибокого розуміння дисципліни.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти: Закон України від 18.12.2019 р. № 392-IX. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392-20#Text> (дата звернення 07.02.2023).
2. Паламарчук О. Викладання в університеті на засадах лідерства: навчальний посібник. К. :ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 40 с.
3. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.